

ГІМНАЗІЯ «АКАДЕМІЯ», СВЯТОШИНСЬКИЙ РАЙОН

**РОЗВИТОК МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ
ЧЕРЕЗ ЧИТАННЯ:
ОСОБЛИВОСТІ ВІДБОРУ/ПОБУДОВИ ТРЕНУВАЛЬНИХ
ВПРАВ**

Автор статті: Шмадченко Дмитро Миколайович,
учитель англійської мови (вища кваліфікаційна
категорія, звання – старший учитель)

Київ 2019

Розвиток мислення здобувачів освітніх послуг через читання: особливості відбору/побудови тренувальних вправ

Имеющий глаза – да увидит...

Питання розвитку мислення цікавить не лише НУШ, яка цей аспект зробила лейтмотивом сучасної освіти, ним переймалося людство з часів античності. Згадаймо великих філософів тих часів, які не намагалися передавати знання (інформацію) учням, а привчали їх ставити почуте під сумнів, аналізувати, шукати докази, тобто вчили їх мислити.

З одного боку, кожен неодноразово чув про те, що читання – головне джерело розвитку особистості, її шлях до пізнання світу, один із небагатьох надійних способів самовдосконалення з питань науки, культури тощо. З іншого ж боку, багато учнів і взагалі людей перечитали велику кількість книг, журналів, наукових розвідок, проте не завжди кількість прочитаної літератури гарантує розвиток мислення. Тож виникає питання: як навчити дитину читати так, щоб вона дійсно мислила, а не просто накопичувала інформацію, як то робить комп'ютер?

Ключовим важелем у цьому завданні є, безперечно, правильно підібрані чи складені самим учителем тренувальні вправи, оскільки не завжди підручники містять завдання, які розвиватимуть мислення. Саме тому треба бути готовим до того, що доведеться самому складати завдання для учнів.

Розглянемо на прикладах найосновніші типи вправ, які найчастіше використовуються для розвитку навичок читання:

- відповіді на питання;
- встановлення правдивості/неправдивості твердження;
- множинний вибір.

Відповіді на питання.

Здавалося б, що особливого в цьому типі вправ, адже використовується він із незапам'ятних часів і не лише на уроках англійської мови, проте порівняймо питання до наступного фрагменту тексту:

Wizzard's Mega store is open daily from 9.00 a.m. to 8.00 p.m.

1. What time is the store open?
2. How many hours a day is the store open?

Якщо проаналізувати перше питання з точки зору розвитку мислення, то стає очевидним, що воно не може цього робити, адже для того, щоб відповісти на нього, учневі навіть не треба особливо знати іноземну мову. Достатньо просто поглянути на речення й одразу бачимо відповідь (з 9 до 8).

А от друге питання змушує здобувачів освітніх послуг замислитись і подумати, бо відповідь вимагає не лише знань англійської, але й елементарної математики, тому що необхідно підраховувати кількість годин.

Тому треба намагатися ставити такі питання, щоб вони апелювали до мислення здобувачів освітніх послуг.

Встановлення правдивості/неправдивості твердження.

Такий тип вправ вважають найпростішим, проте навіть його можна ускладнити й перетворити на важіль розвитку мислення дитини.

Фрагмент тексту: *Twenty-seven-year-old Edith Shain was working as a nurse in New York when she heard the news on the radio – the war was over.*

1. Edith Shain worked in New York.
2. Edith Shain worked in the USA.

Знову ж таки, перше твердження небажано використовувати в якості завдання, бо для виконання не треба напружуватися. Другий варіант доречніший, адже вимагає більшої мисленнєвої активності.

Множинний вибір.

Вправи цього типу теж треба будувати раціонально й не забувати про те, що учні мають розвиватися на уроках, а не просто здобувати інформацію.

Фрагмент тексту: *When Ebbetstook the picture, 11 men were having lunch – 800 feet above the streets of New York.*

1. The men in the photo

- a) were having breakfast.
- b) were having lunch.
- c) were having dinner.

2. The men in the photo

- a) were eating.
- b) were speaking about lunch.
- c) were having burgers for lunch.

Неважко зрозуміти, що перший приклад завдання множинного вибору – надзвичайно примітивний. У другому прикладі учневі доведеться подумати перш, ніж вибрати правильний варіант, адже тут використано певні техніки, які стимулюють до мислення.

Перша – використання перифрази, тобто передачі змісту за допомогою синонімів (часто тут можуть уживатися антоніми та інші мовні засоби): having lunch = eating, а друга – так звані «дистрактори» (від англійського слова

distraction–відволікання): опції b і c містять слово lunch, що спантеличує, проте якщо уважно прочитати текст і власне завдання, подумати, то правильна відповідь – очевидна (a).

Отже, при відборі чи створенні вправ для перевірки навичок читання обов'язково дбаємо про те, щоб розвивати мислення здобувачів освітніх послуг. Найдоступнішими методами для досягнення цієї мети є:

- використання міжпредметних зв'язків (у наведених прикладах: математика й географія);
- ужиток перифраз;
- уведення «дистракторів» до завдань.